

LÄS & SKRIV

4/2023

En tidning från Dyslexiförbundet
och Skrivknuten | ÅRGÅNG 25

Porträttet:

Camilla Brinck har dyslexi
och skriver storsäljande
barnböcker.

Sid 14–16

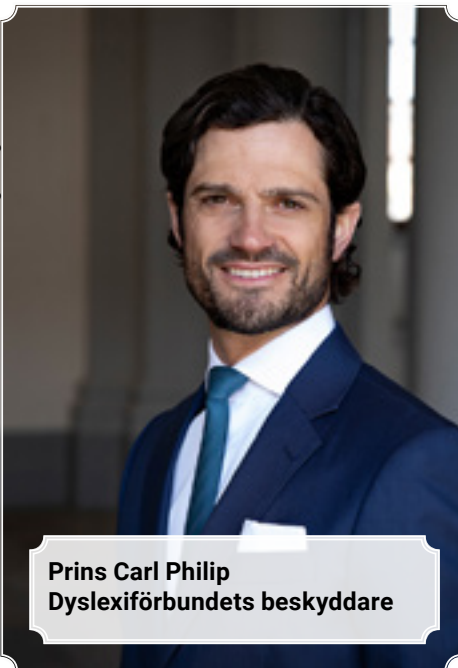
Universitet skippar
anteckningsstöd Sid 3

Hon blev årets
Dyslexipristagare Sid 8

AI kan göra din
text läsbar Sid 10

Vi minns
Lisbeth Flodman Sid 20

Prins Carl Philip
Dyslexiförbundets beskyddare

Innehåll

Först om främst sid 3

Tema: Överleva studierna
Tips för att orka med
studierna Sid 4

Tips till högskolestudenter Sid 5

Martin och Anna om
sin studietid Sid 6

Dyslexiveckan
Hon blev årets
Dyslexipristagare Sid 8

Paneldebatt på
Waldemarsudde Sid 9

Forma din bokstav Sid 9

Nyheter
AI-verktyg Sid 10

Webinarium om att
lyssna på text Sid 11

Bokmässan
Serier och dyslexi Sid 12

Hon fick bildningspris Sid 12

Förbundet på mässan Sid 12

Eldsjälen
Kjell-Åke Eriksson Sid 13

Porträttet
Camilla Brinck Sid 14–16

Tips Sid 17

Teater om dyslexi Sid 18

Vi minns Lisbeth Flodman Sid 20

Fråga Skrivknuten Sid 20

Förbundsutskottet Sid 22–23

Kalendarium Sid 22

Omslagsfoto: Lindrizia AB

Det lär dröja innan vi får dyslexivänliga skolor

En helg i slutet av oktober träffades alla dyslexiorganisationer från Island, Danmark, Färöarna, Norge och Sverige i Oslo.

Ungdomsorganisationerna från respektive land träffades samtidigt.

Dessa träffar är viktiga och ger oss en spännande inblick i vad som händer i respektive land. Vi pratar om vilka frågor som är aktuella och vilka utmaningar som finns. Jag ser flera olikheter mellan länderna, men även en del likheter. Det viktigaste är att vi inte är ensamma och att vi tillsammans kan arbeta för att stärka våra medlemsgruppers rättigheter. Tillsammans kan vi lyfta viktiga frågeställningar gällande dyslexi och dyskalkyli i Norden.

Mötet inleddes med ett besök på en dyslexivänlig skola. Detta fenomen är stort i Norge. Skolor blir certifierade som dyslexivänliga skolor och då präglas hela skolan av öppenhet för att det kan finnas andra sätt att ta till sig information på. Att till exempel få välja att läsa med öronen är en självklar sak för oss med dyslexi. Undervisningen anpassas på flera sätt. Digitala hjälpmedel är en självklarhet för alla elever och eleverna får fortsatt tillgång till sina digitala hjälpmedel även i hemmet och efter skolan. Givetvis finns även extra stöd i form av fler pedagoger och möjlighet till läxläsning och annat stöd för de som behöver det. Här kan jag känna att Sverige och de svenska skolorna (både grundskolor och

gymnasieskolor) har en bit kvar till att bli dyslexivänliga skolor. Men förhoppningsvis kan vi ta viss lärdom från våra grannar i väst.

En annan fråga som diskuterades flitigt var dyslexidiagnoser. Det finns skillnader mellan länderna hur och om man diagnostiserar. I Sverige och Norge pratar man om dyslexi och dyskalkyli samt läs- och skrivsvårigheter, men i Danmark och Färöarna använder man inte diagnosen dyslexi lika mycket utan begrepp som ordblind. Det kan ibland vara förvirrande för allmänheten. Framför allt diskuterades vilka effekter WHO:s diagnosystem ICD 11 kan komma att få i framtiden. Diagnosystemet håller just nu på att översättas till svenska. Samma arbete sker i Norge. WHO:s diagnosystem (ICD11) har ändrat den medicinska diagnosen för dyslexi. Enligt deras nya diagnosystem kan dyslexi endast förvärvas via hjärnskada. Dyslexi nämns även på några andra håll men är då inte kopplat till någon medicinsk diagnos. Hur detta kommer att påverka dyslexidiagnosen framöver är i dagsläget oklart. Norge och Sverige var dock överens om att här behöver dyslexivärlden kraftansamla och se till att ingen tar bort den vanligaste formen av dyslexi som är medfödd, livslång och inte förvärvad.

Catrine Folcker
Förbundsordförande
Dyslexiförbundet

Bild: Ester Hedberg

Redaktionen

Tidningen ges ut av
Dyslexiförbundet
Org nr. 857204-1930

Address: Spånga Torgväg 4
163 51 Spånga, 08-665 17 00
E-post: forbundet@dyslexi.org

Redaktionen:
Marja Beckman. E-post
marja.beckman@dyslexi.org
redaktion@dyslexi.org

Ansvarig utgivare:
Torbjörn Lundgren
Antal utgåvor: 4/år

Upplaga: 10 000 ex.
Redaktionsråd: Torbjörn
Lundgren, Marja Beckman,
Sara Rydin, Rio Hellgren och
Inger Rålenius.

Tryck: Bold Printing Mitt,
Sundsvall

Annons: Fredrik Skölfman
076-145 09 77
annonser@dyslexi.org

Produktion: Marie Göransson
070-258 45 38
marie.goransson@dyslexi.org

Miljöcertifierade:
Enligt ISO14001.
Cert nr. 1410718
ISSN: 1104-8808

Nästa nummer:
vecka 11-12 2024

Insänt material: Hör gärna av
dig till redaktionen med
synpunkter och debattinlägg.
Redaktionen ansvarar inte för
insänt och ej beställt material.

Medlemmar kan lyssna
på Läs & Skriv via
medlem.dyslexi.org.

Prenumeration: 265 kr/år.
Rabatter för flera tidningar.
Beställ på förbundskansliet
08-6651700.

Prenumerationsärenden
forbundet@dyslexi.org
Vid utebliven tidning,
adressändring mm,
kontakta förbundskansliet
08-665 17 00.

Högskolan: “Rutinerna ses regelbundet över”

I Läs och Skriv nummer 3 2023 berättade Johanna Fossum om när hon läste kursen Funktionshinder och mänskliga rättigheter på en högskola i Stockholm. Johanna menade att kursen var fantastisk, men hon fick inte det stöd hon behövde för sin dyslexi. I artikeln skrev vi att skolan skulle få svara i nästkommande nummer. Här är deras svar:

“Det är alltid beklagligt när studenter upplever att de inte får tillräckligt

stöd. Självklart ska alla studenter ges tillgång till det stöd som de har rätt till och kan förvänta sig utifrån sina behov.

[Vår högskola] har fastställda rutiner för hur olika former av stöd ska administreras så att det kommer berörda studenter tillgodo. Rutinerna är beprövade och fungerar väl men vi ser regelbundet över rutinerna och reviderar dem om det finns skäl för det.

Högskolan kommenterar inte enskilda ärenden men finner det problematiskt att enskilda

medarbetare kan identifieras i en artikel med överifierade uppgifter.”

Faksimil från nr 3 2023, sidan 18.

Foto: Moinson/Pixabay

Universitet tar bort anteckningsstöd – satsar helt digitalt

Umeå universitet håller på att fasa ut anteckningsstöd och ersätta det med digitala verktyg. Anteckningsstöd innebär att personer med läs- och skrivsvårigheter får hjälp av en medstudent som tar anteckningar från föreläsningar och delar med sig, mot ersättning från lärosätet. Nu ska studenterna istället få en inspelningspenna med ljudupptagning, så kallad dikteringsfunktion.

Det var mycket tryggare med en medstudent, tycker en student som Läs & Skriv har varit i kontakt med. Studenten är dessutom orolig att meningarna inte formuleras korrekt i digital ljudupptagning.

Universitetet svarar så här:

“Umeå universitets ambition är att studenter med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att utföra sina

studier så självständigt som möjligt utan beroende från andra. De tekniska och digitala hjälpmedlen ger också studenten större inflytande att själv avgöra vilken information som är relevant för den egna kunskapsinhämtningen oberoende av andra personer.”

Text: Marja Beckman

Visste du att...

Den 3 mars inträffar World Dyscalculia day i flera länder. Syftet är att öka medvetenheten om dyskalkyli. Dagen är ännu inte så känd i Sverige, men skriv upp datumet så ger vi dagen mer uppmärksamhet 2024.

Bild: Mattias Tengstrand

Marja Beckman vikarierar som redaktör för Läs & Skriv

Från och med detta nummer är Marja Beckman redaktör för Läs & Skriv eftersom Ester Hedberg är utlånad till Afasiförbundet för att arbeta med ett arvsfondsprojekt. Marja vikarierade på tidningen 2019 och 2020 och har i flera år skrivit om utbildning och sociala frågor.

Dyslexiförbundet deltog på riksdagsseminarium om diskriminering

Den 25 oktober deltog Dyslexiförbundets Helene Kindstedt vid ett riksdagsseminarium om tillgång till rättvisa vid diskriminering. Seminariet anordnades av Antidiskrimineringsbyrån Norra Skåne, Malmö mot Diskriminering och Civil Rights Defenders i samverkan med riksdagsledamöterna Per-Arne Håkansson (S) och Rasmus Ling (MP).

Individens möjlighet att utkräva sina rättigheter var fokus i seminariet. Vilka har tillgång till kunskap, förtroende (för myndigheter och andra aktörer) och tillgång till själva rättssystemet? Seminariet finns att se i efterhand på Malmö mot diskriminerings Youtubesida.

Stöd oss via vårt 90-konto!

I augusti tilldelades Dyslexiförbundet ett 90-konto av Svensk Insamlingskontroll. För oss är det en kvalitetsstämpel och en möjlighet att utveckla och stärka vårt arbete kring personer med läs-, skriv- och räkningsvårigheter.

Bankgirokonto: 900-82 85
Swish: 123 900 82 85

Vad handlar det om?

Artikeln tipsar om stöd och anpassningar som kan sökas av dig som studerar och har en funktionsnedsättning.

Helene Kindstedt,
Skrivknuten

Svårt att orka med studierna? Här är tipsen till dig!

Att ta sig igenom en lång utbildning är en utmaning för de flesta. Den som har en funktionsnedsättning har ofta ännu fler hinder att ta sig över.

I detta nummers tema tipsar två erfarna rådgivare om stöd och anpassningar som kan sökas av dig som har en funktionsnedsättning och studerar på en gymnasial eller eftergymnasial utbildning.

På nästa uppslag berättar Martin Tirén och Anna Sundstedt Norborg om hur de tog sig igenom skolan och början på vuxenlivet.

Här är några tips som Dyslexiförbundets rådgivare Helene Kindstedt brukar ge när hon blir kontaktad på Skrivknuten:

Gymnasiet på fyra år istället för tre
Den som har svårt att hinna med gymnasiet och har en funktionsnedsättning kan ansöka om att genomföra gymnasiet på fyra år istället för tre. Undervisningen kan anordnas så att du får studera och ta studenten tillsammans med dina kamrater, och ta igen det sista året efteråt.

– Prata med rektor eller din SYV på skolan om du känner dig orolig att

inte hinna med studierna på tre år. Det är rektor som beslutar om du har särskilda behov. Huvudmannen ska ta hänsyn till dina förutsättningar att klara ett program på tre år. Man gör ett åtgärdsprogram och kartlägger din situation och tar beslut utifrån den, säger Helene Kindstedt.

Aktivitetsersättning

Du som är mellan 19 och 29 år och har en funktionsnedsättning kan få aktivitetsersättning från Försäkringskassan för förlängd skolgång. För att få aktivitetsersättning behövs ett läkarintyg som kompletterar logopedutredningen.

– Du behöver vara väldigt tydlig i din beskrivning av hur utmaningarna påverkar dig i alla moment i din vardag. Om du har någon extra utmaning kan det också vara bra att nämna: till exempel andra utmaningar, sjukdomar, diagnoser. Skicka in ansökan så snart som möjligt och skriv under kommentarer att du kommer komplettera med mer underlag. Då har du tid, men processen är startad, tipsar Helene Kindstedt.

Ansökan ska också innehålla ett följbrev.

– Det kan vara bra om någon annan hjälper dig och ställer frågor kring olika situationer under skoldagen, i vardagen – så att du får syn på det som faktiskt är svårare för dig än för andra.

Helene Kindstedt säger också att man får vara beredd på att få avslag i första ledet, men det går att överklaga.

Studiemedel för högre takt än du studerar

Du som har en funktionsnedsättning kan i vissa fall få behålla samma studiemedel även om du sänker din studietakt på din utbildning. På CSN.se hittar du information om studietakt, villkor och hur du ansöker.

Läs mer

I nummer 2 2023, på sidan 9, finns en utförlig artikel om olika sätt att finansiera sina förlängda studier. Du kan till exempel få stöd för boende på annan ort, läsa vuxenstudier i lägre takt eller söka stipendier, bland annat från Funktionshindersguidens sida för fonder och stiftelser.

“Skaffa en studiekompis och utforska hjälpmedlen”

Foto: Ester Hedberg

Inger Rålenius

Inger Rålenius har dyslexi och har själv studerat på högskolan. Hon är socionom och har även arbetat på Dyslexiförbundet. Hon betonar vikten av att ta vara på de möjligheter som finns till extra stöd och anpassningar.

Mycket handlar också om att våga tro på sig själv. Ta studierna etappvis, en kurs i taget. Tänk att du kommer klara detta även om det tar lite längre tid, säger Inger, och tipsar vidare:

- Skaffa en studiekompis med dyslexi eller dyskalkyli! Du är inte ensam. Lärosätet eller studentkåren har ofta Facebookgrupper där du kan efterlysa andra med liknande utmaningar.

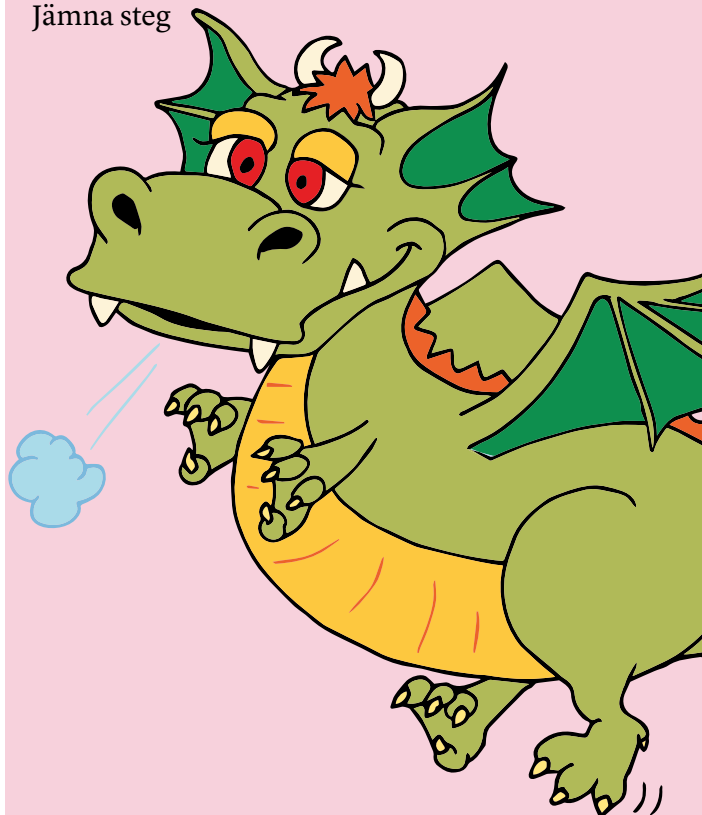
Fotot: Pixabay.se

- Var inte rädd för att utforska de olika hjälpmedlen som finns på skolan. Nästan varenda högskola och universitet har en egen enhet som erbjuder olika stöd vid funktionsnedsättning. Det finns oftast en handläggare som kan visa vad som finns, prova dig fram till det du själv gillar.

Kontakta Dyslexiförbundet om du har frågor. Det finns också mer information på vår hemsida, sök på Högskola & universitet.

Text: Marja Beckman

Fina bildkort hör till Steg för steg och Jämna steg

Tydliga framsteg kan nås hos barn som har, eller är i riskzonen för att utveckla, läs- och skrivsvårigheter/dyslexi genom att tidigt arbeta strukturerat och systematiskt med lästräning.

Lästräning hemma

Steg för steg är lästräning hemma där föräldrar övar med sitt barn i förskole- och lågstadieåldern.

Läs mer på www.funkamera.se

Lästräning i skolan

Jämna steg är en-till-en-träning för elever i förskoleklass och lågstadiet.

Läs mer på www.hogrefe.se

Vad handlar det om?

Martin Tirén och Anna Sundstedt Norborg berättar om sin brokiga väg för att överleva gymnasietiden.

“Jag fick själv lista ut hur jag skulle få anpassad utbildning”

Martin Tirén och Anna Sundstedt Norborg har båda klarat gymnasiet, men det har kostat. Deras strategier har varit att kämpa för sin rätt – och hitta det som verkligen intresserar dem.

Ta reda på vad du har för rättigheter och våga ställa krav. Det är 19-åriga Martin Tiréns bästa råd till den som har en funktionsnedsättning.

När Martin, som har dyslexi, gick i grundskolan var det mycket som föll “mellan stolarna”. Han behövde hjälpmedel, men det slutade med att han varken fick textböcker eller ljudböcker.

Han tog sig ändå till gymnasiet, och där blev det bättre. I våras tog Martin studenten från samhällsprogrammet med inriktning beteendevetenskap.

Även med stöd tvingades Martin att arbeta hårdare än sina klasskamrater. När han gick i årskurs två på gymnasiet startade han Dyslexiförbundets ungdomssektion där han nu är ordförande. Han frågade alla sina lärare om de hade någon formell utbildning i dyslexi. Det visade sig att bara två hade någon form av utbildning, men ingen hade fått konkreta kunskaper i hur man arbetar med elever med dyslexi och andra funktionsvariationer.

– Skolan är inte anpassad till oss som har funktionsnedsättningar. Jag fick själv lista ut hur jag skulle få anpassad undervisning. Jag har också haft en väldig tur att båda mina föräldrar har

Foto: Marja Beckman

Martin Tirén frågade alla sina lärare vilken utbildning de hade i dyslexi. Nästan ingen, visade det sig.

haft kunskap, tid och energi att engagera sig i min skola, säger han. Även om det gick bra för Martin i skolan har det haft ett pris. Han känner sig idag utmattad och har tagit ett sabbatsår medan han funderar på vad han ska göra i framtiden. Under tiden arbetar han deltid med att undervisa i navigation för båtar och fartyg.

Anna Sundstedt Norborg är snart 22 år och har både dyslexi och dyskalkyli. Hon gick på ett fristående gymnasium. Speciallärarna i grundskolan och gymnasiet var bra, men vissa av dem saknade kunskap om hennes diagnoser.

– Jag har varit med om lärare som har sagt “tro på dig själv” när jag inte kommer igång med en uppgift. De hade inte kunskapen om att det inte handlar om dåligt självförtroende, utan om att jag på grund av min diagnos har svårt att få ihop mina tankar på papper, säger Anna.

Foto: Privat

Anna Sundstedt Norborg trivs mycket bättre på folkhögskolan än hon gjorde på gymnasiet.

Anna fick kämpa mycket för att få skolan att förstå vitsen med Inläsningstjänst.

– Det ska inte vara min uppgift att kämpa som en galning för att få mina hjälpmedel och rättigheter i skolan! Det ska finnas där när jag kommer in i klassrummet. Skolan ska ha en plan för oss med funktionsnedsättning och följa den, säger Anna.

Hennes erfarenhet är att livet har blivit mycket enklare sedan hon blev vuxen och fick välja sin väg. Nu läser hon teater på en folkhögskola och skillnaden är stor jämfört med grundskolan och gymnasiet.

– Här blir jag uppskattad för det jag är bra på. Jag tycker om att skriva. I gymnasiet såg man bara stavfelen, här ser man helheten, storn jag berättar.

Text: Marja Beckman

Träna basfärdigheter i matematik med Abacusa!

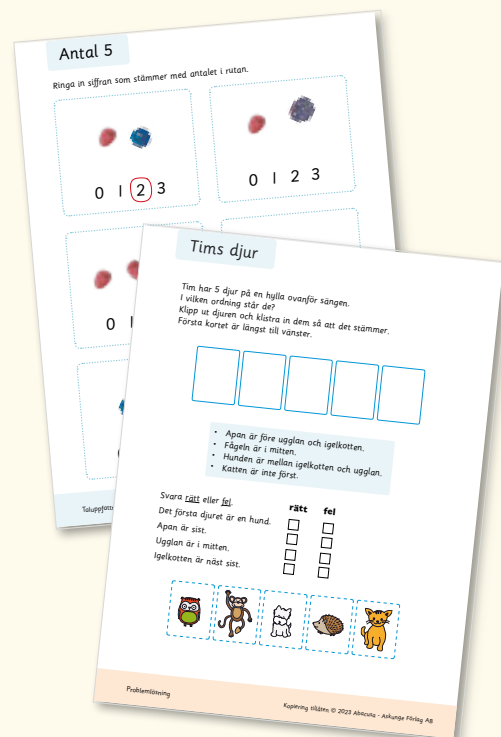
- Kopieringsunderlag
- Tydlig layout
- Ingen årskursbeteckning
- Kopplad till Lgra22
- Lärarhandledning

På Abacusa hämtar du de kopieringsunderlag du behöver till dina elever. De passar bra när du vill individualisera undervisningen.

Kartläggningmaterialet **Målet i sikte** Anpassad grundskola åk 1–3 finns också att hämta på Abacusa.

Skaffa en årsprenumerering och få tillgång till allt material.

Läs mer på www.abacusa.se eller www.askunge.se

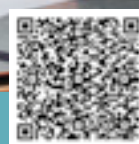
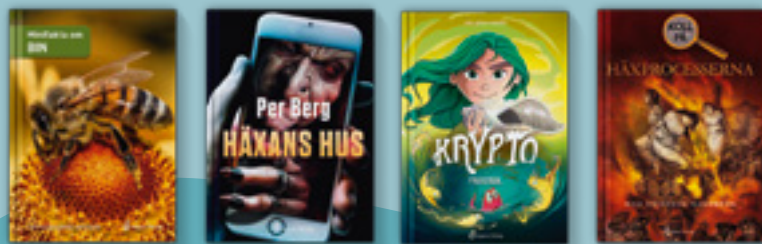
ABACUSA

www.abacusa.se

Träna läsförståelse med lättlästa böcker!

Använd våra böcker i undervisningen med hjälp av vårt **kostnadsfria arbetsmaterial**.

Materialet består dels av en handledning med tips och idéer till er pedagoger, dels av lektionsmaterial för eleverna. Perfekt för att träna läsförståelse och fördjupa arbetet med boken.

För att hjälpa till och vägleda i sökandet efter en lämplig bok har vi nivåindelad alla våra titlar. Läs mer här!

nypön förslag
vilja förslag

Vad handlar det om?

- Gulistan Kavak är mottagare av Dyslexipriset 2023.
- Hon växte upp med föräldrar som är analfabeter och har själv dyslexi.
- Hon har skrivit två böcker.

Gulistan Kavak – årets mottagare av Dyslexipriset

I det ståtliga Bernadottebiblioteket i Stockholms slott tog Gulistan Kavak emot 2023 års Dyslexipris från prins Carl Philips hand. Gulistan Kavak är utbildad socionom och författare och har arbetat för att lyfta fram analfabetism och dyslexi i Sverige.

Gulistan Kavaks föräldrar flydde från Kurdistan i Turkiet och hade inte lärt sig att läsa och skriva i hemlandet. Pappan var svårt sjuk av sviterna efter tortyr och kunde inte ta sig till lektionerna i SFI, Svenska för invandrare. Mamman läste på SFI i några månader innan hon behövdes hemma för att vårda Gulistans pappa. På den korta tiden hann hon aldrig lära sig svenska.

För Gulistan innebar det att hon måste vara tolk åt sina föräldrar vid allt från läkarbesök till utvecklingssamtal. Dessutom visade det sig att hon hade dyslexi.

Hon kämpade hårt i skolan. När hon fick diagnosen och kunde använda hjälpmedel blev allt mycket enklare – och hon gick ut skolan med toppbetyg. Hon utbildade sig till socionom och är nu anställd som kurator på en skola.

Gulistan Kavak berättade att kunskapen om analfabetism generellt är låg i Sverige. Många tror att det inte finns några analfabeter här, men det finns 800 000 personer i landet som har otillräckliga läs- och skrivkunskaper.

Hon berättade om en elev i skolan där hon jobbade, vars föräldrar inte svarade på mejl.

– Det pratades om att göra en orosanmälan till Socialtjänsten. Då sa jag att de måste ringa istället. Det visade sig att föräldrarna, som hade romskt påbrå, var analfabeter. När skolan ringde kom de direkt på mötet.

Nu väntar en ny utmaning för Gulistan Kavak. Hon ska vara tjänstledig för att gå en aspirantutbildning på Sveriges Television och sedan arbeta som tv-reporter.

Text och foto: Marja Beckman

Fakta om Dyslexipriset 2023

De nominerade till priset var, förutom Gulistan Kavak:

- Louise Schneider, grundare av Dyskalkylopodden och Instagramkontot Dyskalkyli.
- Ann-Christin Åhrman, bibliotekarie på Chalmers i Göteborg som arbetat aktivt med läs- och skrivstöd till studenter.

Bakom Dyslexipriset står Dyslexiförbundet och Oribi. I år är det åttonde gången priset på 25 000 kronor delas ut. Det går alltid till en pristagare.

I juryn för Dyslexipriset sitter Inger Rålenius, Dyslexiförbundets förbundsstyrelse; Elisabet Reslegård, ordförande för Läsrörelsen; Helene Kindstedt, kanslichef på Dyslexiförbundet; Anders Abrahamsson, grundare av Dyslexipriset; Susanna Cederquist, föreläsare, författare och vinnare av Dyslexipriset 2019, samt Kim Waller, generalsekreterare på Prinsparets stiftelse.

Gulistan Kavak blev porträtterad i Läs & Skriv nummer 2 2023.

“Kärnverksamheten i skolan är eleverna”

I Prins Eugens vackra hus på Waldemarsudde invigdes Dyslexiveckan med ett panelsamtal om att lära hela livet. Samtalet sändes digitalt och kan även ses i efterhand på Dyslexiförbundets Facebooksida.

Panelen bestod av:

- Gulistan Kavak, kuratorn som själv har dyslexi och några dagar efter samtalet tilldelades årets Dyslexipris.
- Gustaf Fridolin, folkhögskollärare, utredare av skolbibliotek och tidigare utbildningsminister.
- Jonathan Lamy, vice ordförande i Sveriges elevkårer.
- Ewa Samuelsson, ordförande Svenskt Demenscentrum, tidigare äldreborgarråd i Stockholm och skolledare.
- Martin Tirén, Dyslexiförbundets ungdomssektion.

Samtalet modererades av Matilda Westerman. Det handlade bland annat om om rätten till stöd när en individ har något funktionshinder, till exempel dyslexi. Att spara in på stödet kan ses som en vinst på kort sikt, men på lång sikt kan kostnaden bli mycket högre. Idag är det till exempel oroväckande många med diagnoser som står utanför arbetsmarknaden, ofta helt i onödan, och det kostar samhället miljardbelopp.

Gustaf Fridolin lyfte folkhögskolan som en viktig plats att läsa in gymnasiebehörighet på. Flera undersökningar har visat att folkhögskolans form ofta passar personer med funktionsnedsättningar.

Idag saknar många lärare kompetens för att bemöta elever med särskilda behov.

– Jag intervjuade alla mina gymnasielärare och av 30 lärare hade två fått utbildning om funktionsnedsättning på sin lärarutbildning. De hade inte heller fått veta hur de skulle jobba med eleverna, med styrkorna som de här eleverna har, sa Martin Tirén från Dyslexiförbundets ungdomssektion.

– Det är en mänsklig rättighet att utbildas och utvecklas hela livet. Men det beror också på vad du har för personal på plats. Jag driver dyslexifrågan för att jag brinner för den väldigt mycket. Sedan har vi annan personal som kanske driver hbtq-frågan, sa Gulistan Kavak.

Mot slutet av samtalet sa Gulistan Kavak:

– Kärnverksamheten i skolan är eleverna. Utan eleverna behövs inte personal, ingen byggnad och liknande.

Text och foto: Marja Beckman

Många formade sina bokstäver

Även i år ville många delta i sociala medie-kampanjen #formadinbokstav. Under Dyslexiveckan i oktober uppmuntras alla att forma en bokstav av de föremål de har till hands. Dessa kan publiceras i sociala medier med hashtaggen #formadinbokstav. Genom åren har många löst uppgiften på kreativa sätt.

Här är tre av bilderna, och upphovspersoner:

A: Anna Helgesson

R: Ragunda bibliotek

E: Ester Hedberg

Se fler bilder genom att söka efter hashtaggen #formadinbokstav.

Upplev framtidens stavnings- och grammatikkontroll med

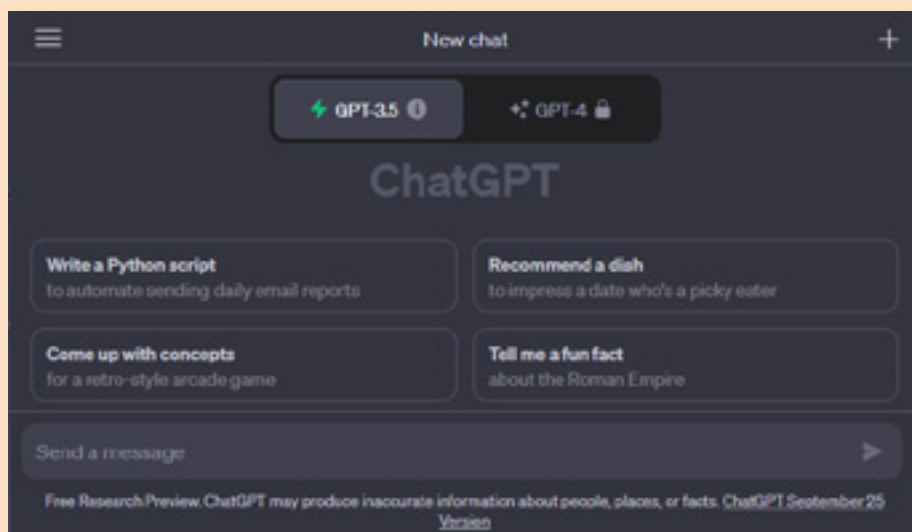
SkrivaText

Utforska vårt kraftfulla verktyg för att förbättra ditt skrivande. **Rätta texter, slå upp** relevanta termer och ord samt **bearbeta** din text – **allt i ett och samma verktyg.**

Registrera dig nu till våra **SkrivaText-webinar** genom att **skanna QR-koden!**

oribi
texthelp

“Vuxna med dyslexi behöver inte träna på att skriva”

Forskaren Idor Svensson ser att diktering och AI rättar till texter för den som har skrivsvårigheter. – Du skulle aldrig kunna gissa att det är en person med dyslexi som har skrivit texten, säger han.

Idor Svensson har länge jobbat med forskning om assisterande teknik för personer med dyslexi. AI kommer vara bra för alla som har skrivsvårigheter och tekniken leder till ökad delaktighet, menar han.

Han och hans forskarkollegor vid Linnéuniversitetet har tidigare låtit personer med dyslexi prata in text med dikteringsverktyg. I de flesta fall blir resultatet längre texter med fler meningar jämfört om de skulle skrivits manuellt.

Hur kan AI fungera för personer med skrivsvårigheter? Det vill han undersöka i ett nytt projekt. För han ser att personer med dyslexi har stora problem att skriva även när de dikterar text.

– Texterna blir fortfarande svårläsliga. Personerna upprepar ord i texten och sätter inte ut punkter. De är överlag svårare att förstå eftersom de saknar struktur, säger han.

Forskargruppen har prövat att skriva in enkla kommandon i ChatGPT tillsammans med texterna som har skrivits av personer med dyslexi. De skrev till exempel: Korriger den här texten så att den blir läsbar. Resultatet blir väldigt bra.

– Du skulle aldrig kunna gissa att det är en person med dyslexi som har skrivit den.

Han tycker inte att vuxna som har dyslexi ska träna på att skriva. Istället bör de lära sig använda assisterande teknik. När de vuxna med dyslexi skriver för hand lägger de all energi på bokstäverna och deras kreativitet försvinner.

– Texterna blir milsvid bättre med diktering och AI än vad de skulle varit annars, hur mycket personerna än tränar.

Han tar också lätt på kritiken om att personerna som använder AI inte har skrivit texten själv. ChatGPT rättar bara till felen, precis som annan assisterande teknik gör, säger han.

Text: Sara Rydin

FAKTA

AI är en förkortning för ‘Artificiell intelligens’. AI är ett samlingsnamn för all teknik som försöker göra sådant som vi kan göra, till exempel:

- lära sig saker av tidigare erfarenheter
- förstå naturligt språk
- lösa problem
- dra slutsatser och sammanfatta.

ChatGPT är ett AI-verktyg som är gratis att använda.

På openai.com/chatgpt kan du ladda ner appen eller använda verktyget direkt i webbläsaren. Texten på hemsidan är på engelska men du kan även skriva och få stöd i AI:n, på till exempel svenska eller tyska. Skapa ett konto.

Exempel på kommandon i ChatGPT:

- “Korriger den här texten:” och klistra in din text.
- “Sammanfatta den här texten:” och klistra in en lång text som du vill läsa.

Se filmen: Att ta till sig text genom att lyssna

Vi hade ett webinarium 4 oktober som handlade om att ta till sig text och kunskap genom att lyssna, det vill säga läsa med öronen. Dyslexiförbundet ordnade det tillsammans med Myndigheten för tillgängliga medier, MTM.

Under webinariet presenterade forskaren Lisa Olsson Dahlquist en översikt som gjorts om "lyssningsläsning". Sedan pratade Tor Ghai och Karin Lundin om att lära sig genom att lyssna. Tor har dyslexi och är en van lyssnare, och Karin har jobbat på universitetsbibliotek med att lära studenter att läsa med öronen.

Du kan se filmen på dyslexi.org/rad-stod/lara-lyssna eller scanna in QR-koden.

Lisa Olsson Dahlquist presenterade en forskningsöversikt om lyssningsläsning.

Alla elever tar till sig kunskap på olika sätt, att lyssna och läsa samtidigt är ett bra sätt att öva läsflyt, uttal och ordförråd.

Se Inlästa Läromedel som ett **komplement** i undervisningen. Det är ett verktyg som **inkluderar** och gör undervisningen likvärdig **för alla elever.**

**Inlästa
Läromedel**

ILT
Education

www.ilteducation.com/se

NYHET!

WorldPenScan Go! Digital Skannerpenna som klarar

Textfångst OCR – känner igen 55 skanningspråk: Skanna till fil och få texten uppläst och visad på den inbyggda pekskärmen eller skanna direkt till andra enheter

Skanna, översätt och lyssna: Skanna och få texten översatt och visad på skärmen samt uppläst på det översatta språket

Tvåvägs översättning – polyglott klarar 112 språkvarianter: Tala till pennan på ett språk och få det översatt och skrivet på skärmen samt uppläst på det översatta språket

Tal till text (diktering): Diktera till pennan och få det utskrivet på skärmen. Både text och inspelat ljud kan överföras till andra enheter

Pennan fungerar helt fristående med den inbyggda displayen! eller med Win/ Mac/ iOS/ Android GRATIS APP. Ansluts till Internet med WiFi och till andra enheter med Bluetooth/USB

Exceptionellt mycket funktioner i en mycket behändig storlek

XnX Data AB

Box 6058, 192 06 Sollentuna, Tel: 08-626 71 00
www.xnxdata.se, E-post: info@xnxdata.se

Seriernas bildstöd gör läsning lättare

”Så stödjer serier barn med dyslexi” var titeln på ett seminarium på Bokmässan i Göteborg i september.

I panelen på seminariet satt Essi Alho från Prinsparets stiftelse, Charlotta Borelius, chefredaktör för Bamse, Elisabeth Marx, forskare och aktiv i Svenska Dyslexiföreningen, samt serieskaparen Emelie Wedhäll. Moderator var Johan Unenge.

Emelie Wedhäll har själv dyslexi och berättade att skolan lade för mycket fokus på att hon stavade dåligt. De såg inte hennes fantasi. Hon kände skam över att inte kunna stava.

Emelies överlevnadsstrategi i skolan blev att vara klassens clown. Skammen släppte först när hon var vuxen och hittade serietecknandet som uttrycksform.

Den historia som Emelie berättade har likheter med serien i Bamsetidningen, som handlar om dyslexi. Den handlar om igelkottsflickan Pigga Kott. Hon har

skrivit en berättelse som hon är stolt över, men läraren ser bara stavfelen och säger välmenande att de ska öva läsning i stället. Då kommer Skalman och bekräftar Pigga Kotts goda förmåga att berätta, oberoende av stavfelen.

Historiskt har tecknade serier ansetts vara lite sämre än textbaserade berättelser. Idag är de flesta överens om att all läsning ska uppmuntras. Serier har många fördelar för barn med dyslexi. I pratbubblorna finns en begränsad mängd text. Bildrutorna fungerar som ett bildstöd och de ser roligare ut, vilket motiverar till läsning.

Text och foto: Marja Beckman

”*Emelies överlevnadsstrategi i skolan blev att vara klassens clown.*”

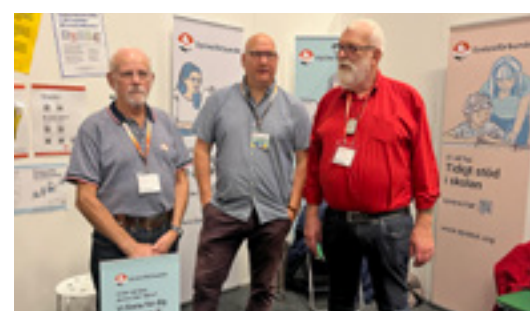

Foto: Marja Beckman

Dyslexiförbundets veteraner var på Bokmässan

I Dyslexiförbundets monter stod Kjell-Åke Eriksson, Anders Olofsson och Lars Jusonius från distrikt i Västra Götaland. Kjell-Åke berättade att han stått på mässan i 32 år, enda undantaget var under pandemin. Många kom fram för att prata. – Men Göteborgs lärare får inte längre biljett hit på grund av nedskärningar, berättade han.

I montern fanns dyslexinumren av Bamse och Kalle Anka, men Dyslexiförbundet sålde inga tidningar utan rekommenderade besökarna att följa spåret av honungsburkar på golvet till Egmonts monter.

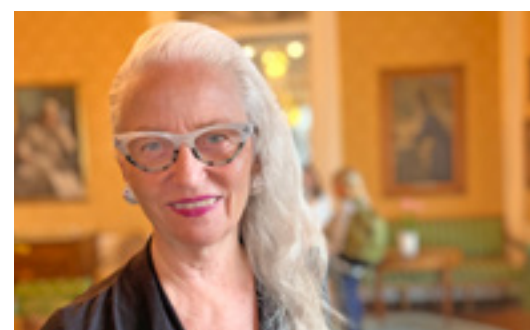

Foto: Marja Beckman

Elisabeth Reslegård fick bildningspris

Elisabeth Reslegård tilldelades Bokmässans bildningspris 2023. För tjugofem år sedan var hon en av eldsjälarna bakom Läsrörelsen, som bland annat engagerade tusentals författare, bibliotekarier, forskare och lärare i läsfrämjande samarbeten. Hon var också en av hjärnorna bakom den stora dyslexikampanjen 1996/1997.

I motiveringen står det bland annat att Elisabeth Reslegård är en unik kraft inom den svenska litteraturbranschen. “Med brinnande entusiasm, nyfikenhet och kreativitet påminner hon oss ständigt om vikten av att jobba tillsammans.”

Att läsa tidningen blev dagens höjdpunkt för Kjell-Åke Eriksson

– De verktyg som finns nu är jättebra. Tack vare rättstavningsprogrammet på datorn kan jag skriva föreningens verksamhetsberättelse.

Kjell-Åke Eriksson är 76 år och ordförande i Göteborgs lokalavdelning och Västra Götalands distrikt sedan drygt trettio år tillbaka. När han började mellanstudiet blev han placerad i hjälpklass utan någon riktig förklaring. Lärarna försökte ”dunka in” kunskaperna utan någon genomtänkt pedagogik. Att få kvarsittning och skriva samma ord om och om igen var en vanlig metod.

På högstadiet blev det sämre, då var det dags att lära sig engelska också.

Kjell-Åke slutade skolan efter åttonde klass. Han var ”händig” som det heter och ville hellre börja jobba.

Men det tunga arbetet på varv och verkstad satte sig på hälsan. Med utslitna knän och tio operationer bakom sig blev Kjell-Åke sjukpensionär i början av nittioalet. Det var då det blev dags att ”ta tag i det där med svenskan”. Han började på Majornas komvux. Där fanns det lärare med kunskap om dyslexi.

– De kunde göra tester och hade en pedagogik som fungerade. Att läsa Göteborgsposten blev plötsligt dagens höjdpunkt.

Han tycker även att de nya hjälpmedlen som finns i datorn och

mobilen är väldigt användbara. Han påpekar hur besvärligt det kan bli för elever med dyslexi när de inte får använda sina mobiler i klassrummet. – Ofta är det ju i dem hjälpen finns!

Text: Elisabet Wallin

Fakta:

Kjell-Åke Eriksson är 76 år och bor i Göteborg. Han är ordförande i Dyslexiförbundet i Göteborg och Västra Götaland sedan början av nittioalet.

Foto: Marja Beckman

Lexia® Provia

Ny uppdaterad och förbättrad version

Alla har rätt att lyckas!

Nyheter:

- Ny normering
- Enklare navigering
- Lättare att arbeta på telefon och surfplatta

sanomautbildning.se

s o m
a n m

Vad handlar det om?

- Camilla Brinck är författaren som skapade de populära barnbokscharaktererna Musse och Helium.
- Hon har dyslexi och pratar ofta om det med barn som hon möter på författarsamtal.
- I den här artikeln berättar hon bland annat om hur hon arbetar och hur hon får sina idéer.

Med Musse och Helium hittade Camilla Brinck hem

Det var som magi när de två syskonmössen Musse och Helium kom till Camilla Brinck. Portalen till ett Musse och Helium-universum öppnades. Kanske har hon dyslexin att tacka för att hon har så mycket fantasi.

På barnområdet på Bokmässan i Göteborg samlas barn i lågstadieåldern med sina föräldrar. På scenen står Camilla Brinck, iklädd glittrig topp och lång tyllkjol. Barnen i publiken vet allt om hennes bokfigurer, de två mössen Musse och Helium. Efter en stund kommer också Musse och Helium själva upp på scenen, till barnens glädje.

Musse och Helium är två syskonmöss som första gången dök upp som röster när Camilla Brinck satt i studion och arbetade med en duett som hon skrivit. Då var hon främst låtskrivare och artist. För att få till en mansröst förvrängde hon sin röst i datorn, och då hände något magiskt. Hon hörde Musses röst och insåg att han var en karaktär.

– Jag såg framför mig exakt hur han såg ut. Det var verkligen magi. Han bara damp rakt ner i

mitt liv. När jag skruvade lite till kom Helium. Jag tänkte att de här två är helt fantastiska. De måste ju flytta hem till mig. Jag kände att ett jättestort ansvar hade landat i mitt knä. De här mössen har saker som de vill förmedla till barn. Och det ska tydligen ske genom mig, berättar Camilla Brinck när vi ses i Stockholm, några dagar efter Bokmässan.

Camilla finns själv med i böckerna, där Musse och Helium bor under hennes soffa och reser genom portaler till magiska världar för att utföra viktiga uppdrag.

Ända sedan starten har idén om att skapa något mer än bara barnböcker funnits. Visionen har handlat om ett Musse och Helium-universum som innefattar gosedjur, musik, film, en svensk version av Disney rent av. Samma dag som vi träffas meddelas att Musse och Helium ska bli animerad långfilm, med premiär till julen 2026.

Camilla Brinck hade aldrig kunnat föreställa sig att hon, som har dyslexi och knappt hade läst en bok när hon började skriva, skulle bli en av Sveriges mest lästa barnboks författare.

– För inte så länge sen så hittade jag ett brev från min lärare i trean till sexan, Renate. Hon skrev ett brev till varenda elev. Det var som om hon hade sett in i framtiden. Jag började gråta när jag läste det. Det var så fint. Hon skrev, att trots att du har det svårt i skolan så har du otroliga kvaliteter. Hon skrev att jag hade fantasi, medmänsklighet, empati och civilkurage. Allt det där bakar jag in i böckerna om Musse och Helium,

”Jag såg framför mig exakt hur han såg ut. Det var verkligen magi.

säger Camilla.

När hon åker ut i skolorna och gör författarbesök säger hon ofta: Kolla, jag har dyslexi och jag jobbar som författare på heltid.

– Många barn lyser upp och vågar för en gångs skull säga att de också har dyslexi, eller att deras syster eller pappa har det. Jag säger då: det betyder inte att det är något fel på mig, det betyder bara att min hjärna jobbar på ett annat sätt. På grund av det har jag fått andra styrkor, som att till exempel skapa de här magiska världarna.

Camilla berättar också om en mamma som kom fram till henne på Bokmässan. Hon hade skickat ett brev till Camilla där hon berättade om sin pojke som hade dyslexi.

– Pojken hade det jättejobbigt i skolan på grund av dyslexin. Han sa att han inte kunde bli något annat än fotbollsproffs. Han trodde att det är det enda valet han hade i livet. Jag hade skrivit ett långt mejl till honom, där jag skrev att du kan bli vad du vill, du ska bara fortsätta kämpa. Nu berättade mamman hur brevet hade gett honom hopp, att han tänkte ”jag kan också, Camilla är ju till och med författare”. Och hon berättade att han bär med sig brevet överallt.

Det händer ganska ofta att både föräldrar och barn hör av sig och tackar Camilla för att hennes böcker har gjort att hennes barn förvandlats från icke-läsare till bokslukare. Även föräldrar har skrivit till henne och berättat att hennes bok är den första de läst ut.

– Jag skriver för mig själv, för att jag ska vilja läsa boken. Och då går jag igenom texten med mina dyslexiögon, som jag kallar dem. Det måste flyta på som en melodi. Det är jätteviktigt att kommatecken och punkter är på rätt ställen. Det är inte alltid korrekt enligt mina förlagsredaktörer. I början sa de nej, det är inte korrekt grammatiskt! Men det struntar jag i. Om du blir jagad av ett snömonster och håller på att bli dödad, har du tid att stanna upp med ett kommatecken? Jag skulle inte tro det. Du skriker den här meningen med ett utropstecken efter. När första boken kommit ut märkte förlaget att det kom in så mycket brev om att barn började läsa tack vare Musse och Helium. Många knäckte läskoden med mina böcker.

Sedan dess får Camilla skriva sina böcker som hon vill. Idéerna får hon från livet. Hon skriver inte synopsis till böckerna. När hon börjar skriva har hon ingen aning om vad som ska hända eller hur berättelsen ska sluta.

– Jag sitter inte och tänker att jag skriver för barn. Jag skriver för mig själv. Jag måste utgå ifrån mig själv och skriva en så bra bok som jag själv vill läsa. Det har ibland varit läskigt, jag blir så ”in the zone” när jag skriver. Det är karaktärerna som säger storyn för mig, berättar Camilla som i skrivande stund arbetar på sin nionde bok om Musse och Helium.

Det händer att hon tvivlar och tycker att det hon skriver är dåligt, och hon undrar hur hon ska få ihop det, om det ska bli någon bok denna gång. Tidigare kunde hon kasta allt, men hennes förlagsredaktörer har lärt henne att spara texten och låta den vila. Efter några veckor går det att se på den igen, med mindre dömande blick. Camilla berättar också om en masterclass med Dan Brown, författaren bakom bästsäljaren Da Vinci-koden.

– Han sa: lägg bara ifrån dig texten när du känner att den inte är bra. Låt den vila i två veckor. Gå sedan tillbaka och läs. Det är ofta hjärnan som spelar dig ett spratt. Det är en del av

processen. Du behöver gå igenom det här, för att du håller på att utmana dig själv. För att du vill skriva på bästa sättet. Det betyder oftast att du är på väg åt rätt håll. Om du kommer tillbaka efter två veckor och det fortfarande är dåligt, får du skriva om. Men ofta är det inte alls dåligt. Man är bara lite trött på sin text, säger Camilla Brinck.

Hon gick igenom precis detta när hon skrev bok åtta. Ett tag tyckte hon att texten var värdelös. När hon läste den några veckor senare tyckte hon att den var bra och kom inte ens ihåg att hon hade skrivit det.

– Det var som om jag läste det första gången. Ja, det var läskigt. Jag bara, men hallå, det är jag som har skrivit det här? Eller vem? Vad är det som

händer? Så kändes det. Det är riktigt coolt, hur hjärnan fungerar.

Tror du att du kommer att fortsätta att skriva om Musse och Helium hela livet?

– Jag tror att jag kommer fortsätta hela livet faktiskt. Jag tror att jag har hittat hem. Sedan skriver jag kanske andra böcker också. Men jag tror aldrig att jag kommer sluta skriva om Musse och Helium. Kanske gör jag ett uppehåll och skriver om någon annan karaktär i böckerna, en sidohistoria.

Text: Marja Beckman

Foton: Marja Beckman och Lindrizia AB

Namn: Camilla Brinck

Ålder: 49 år.

Yrke: Barnboksförfattare/storyteller, skapare av figurerna Musse & Helium

Familj: Syster, systerson, pappa och styvmamma. Katterna Sigge och Skrutt och hunden Olga. Och Musse och Helium såklart.

Bor: Ängelholm

Uppvuxen i: Fittja utanför Stockholm

Bakgrund: Innan Camilla Brinck blev barnboksförfattare var hon artist och låtskrivare. Hon tävlade i Melodifestivalen 2005.

Aktuell: Musse och Helium ska bli långfilm som har premiär till julen 2026.

Tips

Laga julmat

Av: Jessica Frej
Förlag: LL-förlaget
Utgivningsår: 2023
Format: Tryckt

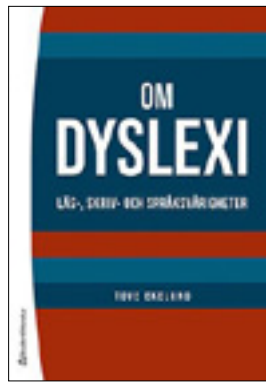
Med korta, lättlästa texter och mycket bilder beskriver matprofilen Jessica Frej hur du lagar julmat. Recepten har instruktioner som steg för steg visar hur du gör till exempel traditionella köttbullar, men även nymodigheter som kladdkaka med saffran.

I fängelse

Av: Helene Lumholdt
Förlag: LL-förlaget
Utgivningsår: 2023
Format: Tryckt, e-bok, ljudbok

Boken är lättläst och handlar om Hussein. Den beskriver livet i fängelse, men också vägen ut ur kriminalitet.

Om dyslexi: Läs-, skriv- och språksvårigheter

Av: Tove Ekelund
Utgivningsår: 2023 (första upplagan 2021)
Format: Tryckt, e-bok

Boken har kommit i en ny upplaga där nya forskningsrön presenteras. Den har även uppdaterats med ett kapitel om hur undervisning kan anpassas till elever med särskild begåvning och 2e (twice exceptionality). Läsaren får tillgång till instruktionsfilmer via QR-koder.

Text: Elisabet Wallin

Vi talar ofta om att vi måste tro på oss själva. Jag tycker det handlar kanske ännu mer om att någon annan tror på oss. Det är där vi måste börja. Jag är tacksam för att Inger gjorde det då.

Artisten Titiyo Jah berättar i sitt Sommarprogram om läraren som trodde på henne. Hon hade svårt att läsa och skriva och kände sig ofta dum. Programmet finns på srplay.se.

Foto: Mattias Ahlm/Sveriges Radio

Prenumerera på 8 Sidor!

8 Sidor är en nyhetstidning med korta meningar och enkla ord.

Beställ på:
8sidor.se/unik
 eller med QR-koden

8 SIDOR

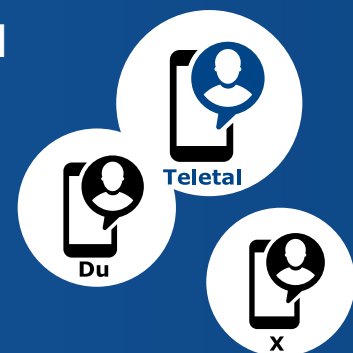
Kostnadsfritt, personligt stöd vid telefonsamtal

Teletal kan anteckna åt dig och kan förtydliga vad som sägs, vi hjälper till med knappval i växlar och ger stöd för minnet

Teletal ger dig trygghet i ditt telefonsamtal

- Samtalen är kostnadsfria
- Du behöver inte boka tid i förväg
- Du behöver inget tillstånd

Se vår film och läs mer på www.teletal.se

Teletal

Ring när du vill **020-22 11 44**

Vad handlar det om?

- Skådespelaren Andrea Falk har gjort en föreställning som heter "Hur stavar man dyslexi"?
- Den handlar om hennes egen erfarenhet av att ha dyslexi.
- Med fysisk rörelse och humor gestaltar hon sin kamp med böcker och bokstäver.

Teatern var mitt stora fritidsintresse och blev det jag kunde och hade talang för.

Andrea berättar om bråket med bokstäver på scenen

Hur stavar man dyslexi? Det är titeln på en enmansföreställning, av och med Andrea Falk. Hon är 25 år och går tredje och sista året på Stockholms konstnärliga högskola, med inriktning mimskaådespeleri.

Mitt på scenen står en stor bok med texten "Lättläst". Ett sken kommer ur boken när den öppnas, och ut kliver Andrea Falk.

Hennes 45 minuter långa teaterföreställning "Hur stavar man dyslexi?" är slutprojektet på utbildningen i mimskaådespeleri vid Stockholms konstnärliga högskola (SKH). I föreställningen gestaltar hon bråket med bokstäverna på ett fysiskt och humoristiskt sätt.

Teatern har alltid funnits i Andreas liv. – Jag hade svårt för alla ämnen i skolan eftersom jag har dyslexi. Teatern var mitt stora fritidsintresse och blev det jag kunde och hade talang för. Så småningom gick det från att vara en sidogrej till något jag ville hålla på med hela livet, berättar hon.

Idén om att göra en teaterföreställning om sin dyslexi har Andrea haft sedan hon gick i nian och gjorde en scen om

skolans klumpiga hjälpmedel. När hon gick i mellanstadiet fanns inga appar och läsplattor.

Scenen finns med i hennes föreställning: Cd-skivan med den upplästa boken hakar upp sig och upprepar samma tjugatiga rader om och om igen. Hörlurarnas sladdar är hoptrasslade och ljudet fungerar inte i ena örat. Läraren rusar iväg efter en annan spelare och kommer tillbaka med en urgammal apparat, men det visar sig vara en kassettbandspelare.

Efter gymnasiet läste Andrea på Calle Flygares teaterskola och sökte sedan till SKH, eller Scenskolan som det fortfarande heter i folkmun. Att bli antagen där är en svår process. Andrea tog hjälp av en coach, som rådde henne att söka utbildningen med inriktning på mimskaådespeleri och ett mer fysiskt uttryck, en blandning mellan dans och teater.

– Vår utbildning har mer fokus på att skapa föreställningar från start och fysiska uttryck, än att memorera stora textsjok, säger Andrea.

Det tredje och sista året på utbildningen fick hon fria händer och fick äntligen möjlighet att förverkliga den gamla drömmen om att skapa en egen dyslexiföreställning.

"Hur stavar man dyslexi?" visades på SKH i Stockholm i oktober. Andrea Falk vill gärna visa den för fler, till exempel på skolor.

I framtiden drömmer hon om att arbeta med fysisk teater, gärna komedi, som förebilderna Gösta Ekman och Hasse & Tage.

Text: Marja Beckman

Foto: Stockholms konstnärliga högskola

Vi stödjer Dyslexiförbundet

Tack för att ni är Dyslexiförbundets
samarbetspartner. Med ert stöd kan vi fortsätta
att göra vardagen enklare för alla som har
svårt att läsa, skriva och räkna.

Lisbeth Flodman har lämnat oss

Det är med stor sorg vi fått beskedet om att Lisbeth Flodman hastigt lämnat oss. Lisbeth har i många år varit med i Dyslexiförbundet. Både på central nivå och som ett ankare och inspiratör i Sörmland. Vi kommer att minnas hennes värme, kunskap, humor och engagemang.

Vi kommer med glädje att komma ihåg hennes entusiastiska inspel på våra möten och hennes idoga vardagsarbete. Allt det där som måste göras utan att det syns, gjorde Lisbeth inte bara i vårt förbund. Lisbeth brann också för samarbete med allt och alla. Inte minst genom sitt engagemang inom Funktionsrätt Sverige, både lokalt och centralt. Hon företrädde vårt förbund i ABF, Skolinspektionen, med mera.

Vi var många som ringde Lisbeth när vi behövde diskutera en fråga, eller när vi hade en fundering. Hon hade alltid kloka och kreativa förslag och lösningar.

Vid sidan av de uppdrag hon axlade, var hon också, för alla som kände henne, en mycket god vän. Hon spred glädje och tog ansvar för stort som smått.

Lisbeth har gått bort, men hon är inte borta.

Hon tillhör vårt förbunds själ, vår historia och vår framtid.

Tack Lisbeth för allt du gjort och för den du är.

Dyslexiförbundets förbundsstyrelse / Catrine Folcker, Torbjörn Lundgren och Inger Rålenius

Foto: Ester Hedberg

Vill du hedra Lisbeths minne så skulle hon ha uppskattat en slant till Dyslexiförbundets 90-konto. Bankgirokonto: 900-82 85 eller Swish: 123 900 82 85 Skriv Lisbeths minne.

Kontakta Helene Kindstedt Rådgivare på Skrivknuten:
skrivknuten@dyslexi.org eller 073 415 77 88

Fråga Skrivknuten

Fråga: När behövs egentligen en logopedutredning? När räcker det med ett annat intyg, och hur gammalt får ett intyg vara?

Svar: En utredning ska göras när behov finns. Om utredningen gjorts tidigt kan den behöva göras om senare. Ibland räcker det med att utredningen görs i mellanstadiet och att skolan är nöjd med informationen från den. Vi på Dyslexiförbundet förordar en fullständig logopedutredning gjord av legitimerad logoped när läs- och skrivsvårigheterna inte går över i lågstadiet, trots adekvata insatser från speciallärare, och så vidare. Detta för att få en ordentlig översyn som

omfattar mer än den kartläggning som görs på skolor generellt, och för att rätt förutsättningar ska finnas för högre studier, och så vidare.

I vissa fall behövs en fullständig utredning gjord av en legitimerad logoped som inte ska vara gjord tidigare än årskurs 5:

Om du ska skriva högskoleprovet. Om du har diagnosen specifik lässvårighet (F81.0) eller diagnosen blandad inlärningsstörning (F81.3). Då har du rätt till förlängd skrivtid.

En fullständig logopedutredning som inte ska vara äldre än fem år behövs när:
– Du ska studera efter gymnasiet.

Nästan alla universitet och högskolor kräver ett intyg som inte får vara äldre än fem år. När du vet vad du vill studera och var – kolla upp vad som gäller på det lärosätet.

En kartläggning gjord på skolan kan räcka för:

- Anpassningar vid körkortspröv
- Vissa eftergymnasiala studier

Du behöver inte en utredning alls för:

- Att få tillgång till hjälpmedel i grundskolan och gymnasiet, även om det är bra för att få RÄTT hjälpmedel.
- Att få Legimus – du kan gå till lokala biblioteket och där ska det räcka att beskriva dina svårigheter.

När du börjar jobba

I arbetslivet brukar det räcka med den utredning som är gjord. Men ibland vill arbetsgivare att du gör en ny utredning. Fråga om de kan bekosta utredningen i så fall. I vissa fall kan du behöva koppla in arbetsmiljöombud/skyddsombud och fackförbund.

Text: Helene Kindstedt

Trugs – Teach Reading Using Games

Trugs spel är en säker väg in i läsningen, oavsett ålder. I små, tydliga steg från lätta till svåra, från korta till långa ord utvecklas läsförmågan.

De stora lådorna med 550 kort i varje är mycket uppskattade!

Låda 1 – ljudenligt stavade ord

Låda 2 – ord med dubbla konsonanter finns nu att beställa!

Upptäck också fortsättningen med de roliga kortlekarna, som leder läsaren in i djungeln av ord med sj- och tj-ljud!

Astrid Frylmark ordaf.se

Ingrid Häggström bornholmsmodellen.se

Upptäck spännande event, webinar och de senaste nyheterna inom utbildning!

Registrera dig till vårt nyhetsbrev och var först med det senaste.

Skräddarsy din upplevelse genom att välja dina intressen.

Vi ser fram emot att ha dig med oss!

Bråkar bokstäverna med din kompis?

Ge bort ett medlemskap i Dyslexiförbundet!

Har du en vän eller ett syskon som har svårt att läsa och skriva? Då kan ett medlemskap i Dyslexiförbundet vara bästa julklappen.

Som medlem får man kostnadsfri rådgivning, fritt inträde till våra webinarier och tidningen Läs & Skriv hem i brevlådan. Dessutom får man tillgång till Claro Anywhere ordbehandlare och talsyntes, samt rabatt på vissa av Folksamns försäkringar.

För att ge bort ett medlemskap: skanna QR-koden eller besök www.dyslexi.org.

Dyslexiförbundet

www.dyslexi.org

Distriktet i Kalmar vaknar upp

Distriktet i Kalmar har varit vilande i ett par år men föreningen försöker nu starta upp igen. Inger Rålenius från vår förbundsstyrelse och en arbetsgrupp i Kalmar har tillsammans gjort en stor insats för att andas liv i distriktet. Emmalill Frank är kontaktperson i Kalmar och har både föreläst och spridit information under Dyslexiveckan. Arbetet för att väcka föreningen fortsätter efter årsskiftet. Är du intresserad av att vara aktiv i Dyslexiförbundet i Kalmar? Kontakta Emmalill Frank. emmalill.frank@dyslexi.org

Text: Rio Hellgren

Spökläger i Skåne

Traditionen i Skåne fortsätter med deras årliga spökläger för Dyslexiförbundets yngre medlemmar.

Detta år höll de till i en scoutstuga i Södra Skåne. Schemat innehöll spökliska aktiviteter både i och utanför stugan. Därbland god mat, filmkväll och skapandet av pumpor som fick lysa upp mörkret. De hann även med en guidad tur på Svaneholms slott. Mige Lundahl från Distrikt Skåne berättar mer om lägret på dyslexi.org.

Text: Rio Hellgren

Foto: Marita Larsson

Uppsalaläger med matlagningsstund

Dyslexiförbundet i Uppsala har haft läger för både barn och föräldrar. Kokboks-författaren och matbloggaren Maria Byquist inledde helgen med matlagningsstund med NPF-anpassade recept.

Jessica Stigsdotter Axberg, även kallad MrsHyper, föreläste om dyslexi och språkstörning. Även

Dyslexiförbundets Helene Kindstedt var på plats för att berätta om hur man kan ta stöd av Skrivknuten och Dyslexiförbundet. Medan föräldrarna lyssnade fick barnen delta i planerade aktiviteter och lek.

Text: Rio Hellgren

Händelse	När och var	Info/anmälan/arrangör
Kansliet i Spånga är stängt fredagen den 22 december – söndagen den 7 januari.		
Rim och ramsor i matteundervisning för gymnasium och högstadieskolor	23 november kl. 16-17, online. Kan även ses i efterhand.	Anmälan via hemsidan dyslexi.org för nya och gamla medlemmar.
Fortbildningsdag för dig som arbetar på folkbibliotek, fokus på tillgänglig läsning	23 november kl 9–12, digitalt eller på plats i Studiohuset på Nordenskiöldsgatan 24 i Malmö.	Myndigheten för tillgängliga medier arrangerar. Anmälan här: www.mtm.se/om-oss/nyheter/studiedag-for-dig-som-arbetar-pa-folkbibliotek/
En kväll om dyskalkyli för vårdnadshavare i Skåne	27 november kl 18–20. Online.	Kompetenscentrum Skåne arrangerar. Anmälan till kompetenscentrum.dyslexi@skane.se senast 22 november.
Att främja skolnärvaro – relationens betydelse	5 december kl 15–16.30. Online.	Mer information finns på www.spsm.se . Sista anmälningsdag 30 november.
En kväll om dyslexi för vårdnadshavare i Skåne	4 december kl 18–20. Online.	Anmälan till kompetenscentrum.dyslexi@skane.se senast 29 november.
Föreläsningkväll om dyslexi	5 december kl 17.30–19. Karlstads stadsbibliotek, Gröna mattan, Västra Torggatan 26, Karlstad.	Arr: ABF och Dyslexiförbundet Distrikt Karlstad. Anmälan till helena.jonasson@abf.se .
Kartläggning och stöd vid matematiksvårigheter och dyskalkyli för personal i Skåne	5 december kl 9–14.30. Online.	Anmälan till kompetenscentrum.dyslexi@skane.se senast 1 december.
Pedagogisk kartläggning av läs- och skrivsvårigheter/dyslexi	Digital utbildning, fyra tillfällen, med start 16 januari	Kontakta Dyslexiföreningen senast 10 januari: info@dyslexiforeningen.se
Plugga smart med dyslexi – utbildning för personal och elever i åk 7–9 i Skåne	31 januari kl 9–15 i Silviasalen, Sofiavägen 2D, Lund	Anmälan till kompetenscentrum.dyslexi@skane.se senast 25 januari
Plugga smart med dyskalkyli – utbildning för personal och elever i åk 7–9 i Skåne	7 februari kl 9–15 i Silviasalen, Sofiavägen 2D, Lund	Anmälan till kompetenscentrum.dyslexi@skane.se senast 1 februari.

Inger Rålenius tre tips till våra föreningar

Att sitta i en föreningsstyrelse är roligt, men ibland lite jobbigt. Emellanåt kan man känna sig ensam och tappa sugen. Inger Rålenius hjälper föreningar som behöver stöd att komma igång eller få en nystart.

Här är Ingers tre tips till föreningar:

- **Samarbete.** Många vill samarbeta med oss i Dyslexiförbundet. Vänd dig till exempel till ditt lokala ABF eller biblioteket där du bor. Eller kontakta andra distrikt i närheten och ta initiativ till samarbete.
- **Gör något enkelt och roligt.** Träffas över en pizza eller en fika för att tala om olika teman som intresserar många, till exempel:
Hur är det i skolan för ditt barn?
Vilka hjälpmedel använder du?
Vad underlättar för dig på jobbet?
- **Vilka kunskaper finns i er närhet?** På biblioteket finns ofta någon som är bra på att visa talböcker och appar. ABF kan ordna studiecirkel och föreläsningar. Du kan också vända dig till organisationer och företag som har kunskap om läs- skriv- och matematiksvårigheter.

– Du är också välkommen att höra av dig till förbundsstyrelsen i Dyslexiförbundet. Hos oss finns många med mycket kunskap och vi är gärna på ett möte, antingen digitalt eller fysiskt, säger Inger Rålenius.

Hör av dig vid frågor till inger.ralenius@dyslexi.org

Berättat för: Marja Beckman
Foto: Ester Hedberg

Dyslexiförbundet

Spånga torgväg 4
163 51 Spånga
Tel 08-665 17 00
helgfri tisdag–torsdag
kl 09.00 – 15.00
forbundet@dyslexi.org

Förbundsordförande
Catrine Folcker
catrine.folcker@dyslexi.org

Kanslichef
Helene Kindstedt
073-415 77 88
helene.kindstedt@dyslexi.org

Distrikt

Distrikt Blekinge
Anders Abrahamsson
Tel: 070 836 80 53
blekinge@dyslexi.org

Distrikt Dalarna
Peter Östlund
Tel: 070-637 99 82
dalarna@dyslexi.org

Distrikt Gotland
Olle Hammarberg
Tel: 073-335 77 91
gotland@dyslexi.org

Distrikt Gävleborg
Lena Andersson
Tel: 070-333 28 43
gavleborg@dyslexi.org

Distrikt Halland
Sofia Johansson
sofia.johansson@dyslexi.org
halland@dyslexi.org

Distrikt Jämtland
Vakant
jamtland@dyslexi.org

Distrikt Jönköping
Conny Gustafsson
Tel: 070-474 78 65
jonkoping@dyslexi.org

Distrikt Kalmar
Emmalill Frank
kalmar@dyslexi.org

Distrikt Kronoberg
Vakant
kronoberg@dyslexi.org

Distrikt Norrbotten
Bengt Westling
Tel: 070-200 31 84
bengt.westling@dyslexi.org

Distrikt Skåne
Mige Lundahl
072-350 86 61
skane@dyslexi.org

Distrikt Stockholm
Kicki Glasberg
Tel: 070-556 76 33
kicki.glasberg@dyslexi.org
stockholms_lan@dyslexi.org

Distrikt Sörmland
Agnetha Andersen
agnetha.andersen@dyslexi.org

Distrikt Uppsala
Petra Forsgard
Tel: 070-605 67 45
upsala_lan@dyslexi.org

Distrikt Värmland
Margareta Lundberg
Tel: 070-264 09 98
varmland@dyslexi.org

Distrikt Västerbotten
Åsa Hägglund Larsson
Tel: 070-581 99 97
vasterbotten@dyslexi.org

Distrikt Västernorrland
Ådalens lokalförening
Jan Brundin
Tel: 070-343 97 51
Jan.brundin1957@outlook.com

Sundsvalls lokalavdelning
Christina Stina Lennartsdotter
christina.lennartsdotter@dyslexi.org

Distrikt Västmanland
Tommy Karlsson
Tel: 070-654 64 69
vastmanland@dyslexi.org

Västra Götaland
Kjell-Åke Eriksson
Tel: 070-360 24 25
vastra_gotaland@dyslexi.org

Distrikt Örebro
Gert Andersson
Tel: 070-754 96 29
orebrolan@dyslexi.org

Distrikt Östergötland
Beatrice Svahn
Tel: 070-251 16 85
norrkoping@dyslexi.org

Skrivknuten ger råd och stöd!

På **Skrivknuten** kan du få råd och stöd om läs-, skriv- och räkningsvårigheter. Du kan också få tips om hjälpmedel, böcker och metoder.

Rådgivning ges på telefon, men det går också att boka tid för ett personligt besök eller ett videosamtal. Det är gratis för privatpersoner. Skrivknuten tar emot studiebesök och föreläser mot en avgift.

Vår rådgivare heter Helene Kindstedt.
Mobil: 073 - 415 77 88
Epost: Skrivknuten@dyslexi.org
Post och besöksadress:
Spånga torgväg 4,
163 51 Spånga

B

20273048

Hela denna sida är en annons

Svårt att läsa....

"vi hittade en lösning"

När Noah började skolan var det periodvis jobbigt och vissa dagar ville han inte ens gå dit. Att lära sig läsa var lite av en utmaning.

Vändningen kom när Noah under ett sommarlov tagit ett kosttillskott med omega-3 och omega-6 fettsyror. När höstterminen började var det en tydlig förändring. Läsningen flöt nu på och Noah började trivas med skolarbetet.

Noah som nu är tonåring, älskar att bygga ihop avancerade Lego Technic-bilar, titta på YouTube och att rekonditionera bilar. Nu har han också börjat fundera på vilket yrke han ska välja i framtiden. Han bor med sin familj, mamma, pappa och tre syskon i en mindre ort i Västra Götaland.

–Jag minns när jag började skolan, då tyckte jag att det mesta var svårt och jag kunde bli både arg och ledsen för sådant som andra tycker är småsaker, berättar Noah.

–Skolan satte in extra stöd och efter skoldagen fortsatte vi här hemma med läsläsning. Men det gick ändå trögt för Noah, berättar mamma Hanna.

Gav Equazen ett försök

Inför sommarlovet när Noah gick i lågstadiet, läste Hanna en artikel om hur ett kosttillskott med en specifik sammansättning av fettsyror, Equazen (som då hette eye q), kunde vara ett stöd. De bestämde sig för att ge det ett försök.

Under hela sommarlovet åt Noah sina fettsyrapappler och när han kom tillbaka till skolan började läsningen flyta på i en jämnare takt.

–Att Noah äntligen fick det lättare med läsningen och började trivas med skolarbetet var fantastiskt, berättar Hanna.

–Vi har också vid flera tillfällen fått ytterligare bekräftat hur bra fettsyror i Equazen är. Noah har periodvis genom åren slutat med kapslarna, vilket varje gång resulterat i att han blivit tröttare och att läsningen påverkats negativt, säger Hanna.

Den där extra kicken

När Noah började med Equazen var läsningen den stora utmaningen. Nu är han 15 år och har nya utmaningar. Han vill ta AM-körkort och har börjat fundera på vilket gymnasieprogram han ska välja.

–Jag kommer att behöva läsa en hel del när jag ska ta körkort och då känns det bra att ha Equazen som stöd. Kapslarna ger mig en extra kick och jag läser i ett jämnare tempo, berättar Noah.

–Vi är så glada för Equazen och Noah är så mån om att få sina kapslar varje dag och så länge han är nöjd kommer vi att fortsätta med kapslarna, avslutar Hanna glatt.

eye q blir Equazen

– *Nytt namn samma innehåll!*

eye q utvecklades av engelska forskare i bolaget Equazen för över 20 år sedan och har sedan dess varit många familjers favorit runt om i världen. Internationellt är Equazen även namnet på produkterna. Nu justerar vi detta även i Sverige. eye q blir nu Equazen - innehållet förblir däremot samma välbalanserade kombination av fettsyror EPA, DHA och GLA.

Eftersom vår kropp behöver de essentiella fettsyrorerna omega-3 och omega-6 och inte kan tillverka dem själv så måste de tillföras via kosten. Equazen innehåller en välstuderad och specifik kombination av fettsyror, är därför trygg att använda och ett enkelt och smidigt sätt att tillgodose det dagliga intaget.

Equazen finns som kapslar, tuggisar och flytande. Equazen säljs på apotek och i hälsobutiker.

Equazen® – det smarta valet för hela familjen

För hjärnans funktion

Fettsyran DHA bidrar till att bibehålla hjärnans normala funktion. Den gynnsamma effekten uppnås vid ett dagligt intag av 250 mg DHA. Vi får i oss en del fettsyror via kosten men för att säkerställa intaget, väljer många ett högkvalitativt extra tillskott.

Underlättar läsförmågan

Fleromättade fetter och dess roll för inläring är ett växande forskningsområde.

I en svensk studie* har man för första gången visat att ett tillskott av omega-3 och omega-6 kan förbättra läsförmågan. Studien pågick under sex månader och involverade 154 västsvenska skolbarn i årskurs 3.

Rekommenderas av experter

Experter över hela världen rekommenderar Equazen till barn och vuxna som behöver ett smart tillskott av omega-fettsyror.

*Johnson, M et al. (2016). Omega 3/6 fatty acids for reading in children: a randomized, double-blind, placebo-controlled trial in 9-year-old mainstream schoolchildren in Sweden. The Journal of Child Psychology and Psychiatry.

Konsumentkontakt Tel: 040-239520 eller info@newnordic.se • newnordic.se

Nytt namn
Samma
innehåll!